

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2024/4 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2025/2

Karar Tarihi : 7/5/2025

R.G. Tarih – Sayı : 6/8/2025 - 32978

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Adaletin Aydınlığı Partisi

DAVANIN KONUSU: Adaletin Aydınlığı Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Adaletin Aydınlığı Partisinin ilk büyük kongresini süresinde yapmadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı gerekçesiyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebini içeren 21/10/2024 tarihli ve 51047475-789 sayılı yazısının ilgili kısmı şöyledir:

“2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. maddesi gereğince siyasi partiler tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadır. Adı geçen Parti tarafından 21/4/2024 tarihinde 1. Olağan Kongresini yaptığı Başsavcılığımıza bildirilmiş ise de, kongrede zorunlu organlardan disiplin kurulunun seçilmediği, 4/6/2024 tarihli ve 51047475/2024-464 sayılı yazımız ile kongrenin usulüne uygun olarak yeniden yapılması gerektiğinin bildirilmesine rağmen yazımıza cevap verilmediği anlaşılmıştır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme halleri düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Yasası’nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ‘İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması’ kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 16.9.2021 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiği halde ilk büyük kongresini yapmamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

...

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. Maddesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun 36. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca, ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile davalı Adaletin Aydınlığı Partisi’nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

II. PARTİNİN SAVUNMASI

Anayasa Mahkemesinin savunma istemine ilişkin 4/12/2024 tarihli ve 33787353-115.02/987/3995 sayılı yazısının yer aldığı tebliğ evrakı, Parti adresinde kimsenin bulunamaması nedeniyle 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 35. maddesi ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik’in 57. maddesi gereğince Partinin Genel Merkez adresinin kapısına 2/1/2025 tarihinde asılmış ve tebliğ evrakının bir nüshası mahalle muhtarına bırakılmıştır. Parti, süresi içinde savunma vermemiştir.

III. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının yazısı, Raportör Oğuz ÇAKAR tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Partinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesinde belirtilen bildiri ve belgelerin İçişleri Bakanlığına verilmesiyle siyasi partilerin tüzel kişilik kazanacakları, 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise parti kurucularının ilk büyük kongreyi partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

4. Adaletin Aydınlığı Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 16/9/2021 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 2820 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. Partinin Kanun'un 14. maddesi uyarınca bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

5. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında "*Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.*" denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde ise ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması durumu derneğin kendiliğinden sona erme nedenlerinden biri olarak sayılmıştır.

6. 2820 sayılı Kanun'un 13. maddesinde "*Siyasi partilerin merkez organları büyük kongre, genel başkan ile diğer karar, yönetim, icra ve disiplin organlarından ibarettir. Bu organların isimleri ve üye sayıları tüzüklerinde gösterilir.*", anılan Kanun'un 16. maddesinde "*Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük kongrece seçilecek merkez organlarının her birinin üye sayısı 15'den az olamaz.*", Kanun'un 17. maddesinde "*Siyasi partinin merkez disiplin kurulu, bu Kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şekilde kurulur. Bu kurulun üye sayısı yediden az olamaz.*" hükümleri yer almaktadır.

7. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Anayasa Mahkemesine gönderdiği yazı ve eklerinin incelenmesi sonucunda; Başsavcılıkça Adaletin Aydınlığı Partisine gönderilen 4/6/2024 tarihli ve 51047475/2024-464 sayılı yazı ile Parti tarafından 21/4/2024 tarihinde yapılan Olağan Kongre'ye ait evrakın incelenmesi sonucunda zorunlu parti organlarından disiplin kurulunun seçilmediğinin anlaşıldığı, bu itibarla kongrenin Parti siciline işlenmediğinin ve kongrenin usulüne uygun olarak yeniden toplanarak yazıda belirtilen eksikliklerin giderilmemesi hâlinde süresinde kongre yapılmaması nedeniyle Anayasa Mahkemesinde dava açılacağına Partiye bildirildiği ve söz konusu yazıya Parti tarafından cevap verilmediği anlaşılmıştır.

8. Adaletin Aydınlığı Partisinin zorunlu organlarından biri olan disiplin kurulunu bugüne kadar oluşturumaması kanunun emredici hükümlerine aykırılık taşımakta ve Partinin kendiliğinden sona erme hâllerinden birini oluşturmaktadır.

9. Açıklanan nedenlerle 16/9/2021 tarihinde tüzel kişilik kazanan ve zorunlu organlarından disiplin kurulunu oluşturmayan Partinin hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti gerekir.

10. Öte yandan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasında “*Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer.*” denilmektedir. Bu itibarla tüzel kişiliği sona eren Partinin mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. Adaletin Aydınlığı Partisinin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin yollamasıyla 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B. Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C. Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

7/5/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2024/4 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2025/2

Üye

Yılmaz AKÇİL

Üye

Ömer ÇINAR

Üye

Metin KIRATLI